

Civila samhället och den upplysta välfärdsstaten

PEROLA ÖBERG – TORSTEN SVENSSON¹

Syfte och mål

För att demokratin ska vara något mer än ett tomt skal och fungera i ett modernt samhälle behöver medborgarna få möjlighet att delta i samtal där besluten växer fram. Det innebär att det måste finnas arenor där medborgare och eliter kan samtala sinsemellan och med varandra. Det civila samhället kan under vissa omständigheter fylla en avgörande roll för att underlätta sådana samtal (Mansbridge 1992a och b, samt 1999; Hendriks 2006a och b). Samtalen på dessa arenor bör även grunda sig på relevanta erfarenheter och kunskaper som deltagarna reflekterar över tillsammans (Habermas 1988, 78; Bohman 2000, 32, 28). Ett samtal som förs utan hänsyn till samlad erfarenhet inom området, riskerar att bli irrelevant eller i värsta fall direkt skadligt för samhället (Elkins & Simmons 2005:46). Lite högtravande skulle man kunna säga att man vill få till ett upplyst samtal om välfärdsstatens utformning. Det här projektet syftar till att undersöka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till ett sådant samtal. Två övergripande frågor måste då besvaras för att belysa vad som händer *inom* organisationerna respektive *i mötet med andra* aktörer: Hur införlivas och genereras kun-

skap inom det civila samhället? På vilket sätt bidrar denna kunskap till det offentliga samtalet?

Frageställningarna kan låta skenbart enkla. I själva verket ryms två av de mest omtvistade områdena inom samhällsvetenskaperna: Dels frågan om det civila samhällets roll i demokratin, till exempel i termer av särintressen och allmänintresse. Dels frågan om vad som är kunskap, vad det omfattar och framför allt hur den *genereras* och *används* i politiken. Fokus i undersökningen kommer därmed att vara på den centrala del av det civila samhället som utgörs av organisationsväsendet (Beyers et al 2008, 1110; Amnå 2007; jfr Foley and Edwards 1998). Vi vet nämligen väldigt lite om hur civila samhället skapar och torgför sin förståelse av verkligheten, d.v.s. om den policyanalys som bedrivs av den frivilliga sektorn (Phillips 2007).

Genom att kombinera dessa två stora forskningsområden kommer projektet således att bidra med ökad teoretisk och empirisk förståelse om hur kunskap och erfarenhet integreras i politiskt beslutsfattande och vilken roll det civila samhället här spelar. I den mån en avgränsning till särskilda ämnesområden blir aktuell, kommer de centrala välfärdsfrågorna att prioriteras.

Områdesöversikt

Civila samhället och det upplysta samtalet

En vanlig beskrivning, inte minst av svensk politik, utgår ifrån en föreställning om att det civila samhället i hög grad bidragit till upplyst samtalsdemokrati. I det civila samhället finns, menar många, en unik möjlighet för medborgare från alla sociala skikt att aktivera sig politiskt vid si-

1 PerOla Öberg och Torsten Svensson är verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.
E-post: perola.oberg@statsvet.uu.se

dan av partipolitiken (se till exempel SOU 1985: 28, 75f; SOU 1987: 33, 92; Heckscher 1951, 263; Elvander 1968, 24). Genom att delta i föreningslivet får medborgarna en grundläggande skolning i samhällsfrågor: Här kan man träna sig på att argumentera och lära sig möteteknik, men även få fördjupad kunskap om ekonomi och samhälle (de Tocqueville 1864).

Det interna bildningsarbetet, i kombination med högklassiga utredningsarbeten inom föreningsvärlden, bidrar till att viktiga beslut blir sakligt belysta ur alla tänkbara perspektiv. Därmed glöms inte något väsentligt argument eller relevant information bort. I den mån det civila samhället kan fungera på ett sådant sätt bidrar det således till att säkra alla viktiga funktioner i en samtalsdemokrati. Vi får upplysta, politiskt välutbildade medborgare som aktivt deltar i det politiska livet. Och deltagande i samtal ökar förståelsen för andras ståndpunkter och förankrar offentliga beslut. Aktörer inom det civila samhället fungerar som ideala samtalspartners och bidrar till ”välinformerade beslut” (Hendriks 2006b, 573).

Denna bild av det civila samhället accepteras emellertid inte av alla. En storm av kritik mot vad som beskrevs som demokratiska betongkolosser till organisationer framfördes under 1970-talet i exempelvis Sverige (vetenskaplig kritik kom framför allt från Lowi 1979 och Olson 1984). Visserligen aktiveras medborgarna, menade man, men bara vissa grupper av medborgare; ofta de redan politiskt starka. Det innebär att den politiska ojämlikheten ökar istället för att minska. Vidare är den ”demokratiska skolning” medborgarna får problematisk; organisationerna är för det mesta toppstyrda och beslutsprocedurerna präglas av manipulation av dagordningar, undanhållande av information samt retoriska tricks. Det civila samhället

fungerar då inte som ett nätverk av samtalspartners, utan som enkla åsiktsleverantörer som förstärker fraktionalisering och obstruerar offentliga beslut. De är snarare ”kravmaskiner” och ”särintressen” som inte avspeglar en välgrundad medlemsopinion.

I modern svensk och internationell intressegruppsforskning framförs alltså motstridiga uppfattningar om intresseorganisationers bidrag till samtalsdemokratin (Öberg 1994 och 2008; Wollebæk och Selle 2002; Fung 2003, 524; Hendriks 2006a, 572 och 2006b, 490). Vissa menar att ett civilt samhälle med vitalt föreningsliv är en förutsättning för att samtalsdemokratin ska fungera, medan andra menar att just organisationerna utgör det största hotet.

De huvudsakliga motsättningarna i debatten kan sammanfattas i två dimensioner. Den första oenigheten gäller huruvida den *interna* verksamheten bidrar positivt till samtalsdemokratin eller om den förstör den. Den andra oenigheten handlar om organisationsväsendet bidrar till allsidighet i samtalen på *samhällsnivå*, eller enbart åstadkommer inlåsningar i väl avgränsade fraktioner, delsamhällen (jfr Rousseau 1994 [1792]). Mer översiktligt kan motsättningarna beskrivas i figur 1. Om vi tillåter oss att resonera idealtypiskt, kan alltså intresseorganisationerna uppträda som *samtalspartners*, men de kan även ikläda sig rollen av *åsiktsleverantör*. Vidare finns, som vi ser i figuren, även två mellanpositioner. När organisationen uppträder som *intressevärm* fungerar visserligen den interna verksamheten demokratiskt, men syftet är endast att formulera, framföra och bevaka de egna intressena. Helt annorlunda fungerar ett *åsiktsfilter*. I en sådan organisation sker en toppstyrd ”tvättning av preferenser”, det vill säga organisationen försöker delta som samtalspart-

Figur 1. Organisationernas roll i samtalsdemokratin

	Belyser frågor från olika perspektiv och skapar förståelse för andra	Bevakar särintressen och förstärker fraktionalisering
Skola i demokrati som ger möjlighet att påverka	Samtalspartner	Intressevårn
Toppstyrda organisationer där man lär sig manipulera beslut	Åsiktsfilter	Åsiktsleverantör

ner i samhället, men ledningen har inte förankrat ståndpunkterna i organisationen på ett demokratiskt sätt.

Relationen mellan det civila samhället och den politiska demokratin har länge varit ett huvudtema i svensk statsvetenskap, inte minst vid statsvetenskapliga institutionen i Uppsala (Heckscher 1951; Elvander 1968; Lewin 1977; Lewin 1992; Rothstein 1992; Hermansson 1993; Öberg 1994; Bergqvist 1994; Hermansson et al 1997 och 1999; Öberg 2002; Svensson och Öberg 2002, 2003 och 2005; Christiansen et al 2010; Öberg et al kommande). Med avstamp i den miljön och i den relaterade internationella diskursen avser detta projekt att bygga vidare och ansluta forskningen om det civila samhällets roll i politiken mer precist till frågan om hur kunskap införlivas, genereras och används.

Civila samhället och policyanalysen

Den dubbla roll organisationerna kan spela blir särskilt intressant när man betänker det faktum att civila samhället även är en viktigt kunskapsproducent. Fristående think-tanks, avancerade utrednings- och analysavdelningar och experter knutna till

det civila samhället genererar mycket viktig information som kommuniceras i rapporter, massmedia och via interna kommunikationskanaler (Gaffney 1991; Jackson och Baldwin 2007; Phillips 2007). Betydelsen av kunskap som den vägen tillförts politiska beslutsprocesser inom till exempel jordbruks- och arbetsmarknadspolitiken är väl känd inom svensk och internationell organisationsforskning (Hermansson 1993; Öberg 2002; Öberg och Svensson 2002; Jackson och Baldwin 2007). Det civila samhället bidrar således inte bara till det upplysta samtalet genom att tillföra olika perspektiv genom att reagera på den information som politik och vetenskap frambringar. Det civila samhället bidrar även genom att självt generera ny kunskap, ofta med hög vetenskaplig kvalitet, som berikar det samhälleliga samtalet.

Men även på den här punkten finns skäl att nyansera beskrivningen. För det första kan högt ställda kunskapskrav på det civila samhället innebära en ökad professionalisering (Skocpol 2003) vilket försvårar deltagande för gräsrotterna (Elstubb 2006, 23). Även bortsett från detta deltagardemokratiska problem så finns anledning att sätta frågetecknen för vilken typ av kun-

skap som genereras och hur den används. Det är välkänt att förhållandet mellan politik och kunskap inte är helt enkelt (Lasswell 1971; Lindblom och Cohen 1979; Graffy 2008; Flyvbjerg 2001). Gränsen mellan politik och expertkunskap är svår att identifiera. Ofta fattas politiska beslut i en komplex interaktion mellan politiker, förvaltningstjänstemän och flera externa experter, bland annat från civila samhället (Bourdeaux 2007a och b; Hajer 2003; Marinier 2008; Lindvall 2009). Dessutom måste vi vara medvetna om att det finns gränser för vilken typ av problem som vetenskapliga metoder kan lösa (Lindblom och Cohen 1979; Flyvbjerg 2001). Ofta är policyanalytikerna oeniga (Brooks 2007, 43) och mer information ger inte alltid svar på frågorna, ibland kan till och med osäkerheten öka i och med att problemet tydliggörs (Hajer 2003). Och hur väl man än utrett vilka åtgärder som är effektiva eller verkningslösa så består politikens kärna av målkonflikter.

Man brukar dessutom säga att kunskap utnyttjas på väldigt olika sätt inom politiska beslutsprocesser. Förutom att utnyttja kunskap i syfte att fatta så bra beslut som möjligt kan den användas för att legitimeras en åsikt man redan har eller bara symboliskt hänvisa till efterfrågad information (Boswell 2009). Visserligen kan alltså information behandlas som i ett idealt deliberativt samtal; den information som då tillförts beslutsprocessen kan betraktas som "input" i en pågående social dialog om de problem och faror som olika alternativ kan medföra (Flyvbjerg 2001, s. 61). Men kunskapsproduktionen kan även präglas av en oreflekterad respekt för teknokraters ståndpunkter (Fischer 1990; Torgerson 1986; Dahl 1989, kap 5). Eller bara användas för att rationalisera ståndpunkter man redan har (Wu 2008; Weiss 1989; Weible 2008, 620) till exempel ge-

nom att efterfråga bara en del information, eller genom att använda kunskapen selektivt (Boswell 2008; Ahlbäck Öberg & Öberg 2005; Brooks 2007). Vissa hävdar att policyanalysen ofta är en tom ritual (Albaek 2004, 35; Dahler-Larsen 2000; Brooks 2007, 25), ett spel för galleriet (jfr March & Olsen 1989, kap 3), utan att vara ämnad att tas på allvar. Men den kraft som ändå läggs på den ritualiserade kunskapsproduktionen kan då riskera att dölja politikens inneboende värdekonflikter. Av detta följer att politiskt relevant kunskap sällan är helt neutral, utan just politisk: det är en viktig beståndsdel i de maktstrukturer som exempelvis utformar välfärdspolitiken.

Inom litteraturen nämns en rad förklaringar till varför kunskap används på olika sätt. Det spelar naturligtvis roll vilken typ av politikområde det rör sig om (Quaglia, De Francesco, & Radaelli, 2008, 162; Harcourt & Radaelli, 1999; Majone, 1997; Lindvall 2009, 707). En annan förklaring kan helt enkelt vara att politiker prioriterar väljararenan och ignorerar belägg som står i konflikt med väljarstrategiska mål (Boswell 2009, 6). Maktrelationer kan då spela en särskilt viktig roll (Flyvbjerg 1998, 230; Weible 2008). Det kan också vara så att det saknas resurser att tillgodogöra sig expertkunskaper inom det civila samhället eller i dess omvärld (Boswell 2009). Vidare krävs en fungerande kommunikation mellan kunskapsproducenter och de som ska tillämpa kunskapen, vilket inte alltid är fallet (Boswell 2009, 7). Det har till exempel visat sig att organisationer i första hand lär sig av närstående organisationer (Weible and Sabatier 2009, 198). Det brukar även framhållas att forskningen och politiken utgör två olika samhällen som inte förstår varandra (Haas 2004). Civila samhället har här en intressant roll eftersom det kan vara både tillämplare, pro-

ducent och förmedlare av kunskap mellan forskare och politiker. Det kanske i synnerhet kan bli aktuellt för att råda bot på ett annat problem som ofta framhålls, nämligen att den kunskap som produceras är för abstrakt eller saknar relevans (Boswell 2009, 6).

Flera av dessa tänkbara förklaringar påverkas naturligtvis av vilka institutionella arrangemang som reglerar relationen mellan det civila samhället och det övriga samhället. Många har hävdad den relationen förändrats i hela Skandinavien på senare tid (Lindvall och Sebring 2005; Tranvik och Selle 2007; Wollebæk 2008; Christiansen et al 2010; Öberg et al 2010). Det bör studeras närmare hur sådana förändringar påverkar förutsättningarna att använda kunskap som en maktresurs vid till exempel utformningen av välfärdsstaten.

Projektbeskrivning

Projektet syftar således till att undersöka hur olika strukturer (institutioner) påverkar civila samhällets sätt att generera och använda kunskap, samt hur denna kunskap påverkar bland annat välfärdsstatens utformning. Resonemanget ovan innebär att de två övergripande frågeställningarna måste delas upp i ett större antal underfrågor:

- A. Hur införlivas och genereras kunskap av det civila samhället?
1. Bearbetar det civila samhället andras information huvudsakligen utifrån sina särintressen?
 2. Har civilsamhällets gräsrotter en roll i den kunskapsgenererande processen?
 3. Vilka delar av civila samhället har resurser som krävs för att tillgodogöra sig kunskap som generats av andra (t.ex. vetenskapssamhället)

4. Vilken kapacitet har olika delar av civila samhället att själva generera kunskap?

- B. På vilket sätt bidrar denna kunskap till det offentliga samtalet?
1. Vilka strategier använder det civila samhället för att få gehör för den kunskap som genererats i de egna processerna?
 2. Vilka delar av det civila samhället kan förmedla kunskap mellan vetenskapssamhället och den politiska sfären, och vad betyder det för de politiska besluten?
 3. I vad mån finns institutionaliserade arenor för det civila samhällets dialog med vetenskapssamhället och politiska beslutsfattare, och hur påverkar detta besluten?
 4. Hur värderar och bemöter det civila samhället andras kunskap i offentliga samtal?
 5. Hur bemöts och används kunskap som genereras av det civila samhället av vetenskapssamhället och politiska beslutsfattare?

För att besvara dessa frågor krävs en kombination av fallstudier, historiska studier samt kvantitativa analyser, bland annat nätverksanalys. Det innebär att metoder som används av projektledarna i tidigare studier av civila samhället (Öberg 1994; 2002; 2008; Svensson och Öberg 2002, 2005) samt om kunskapens roll i politiken (Ahlbäck Öberg och Öberg 2008) blir aktuella. Såväl dokument, såsom protokoll, verksamhetsberättelser och organisationsplaner, men även intervjudata och eventuellt enkätmaterial ska analyseras. I första hand koncentreras studien till centrala aktörer inom det civila samhället, såsom större intresseorganisationer och think-tanks. I den mån det blir aktuellt att göra avgränsningar till särskilda politikområden kommer välfärdssta-

tens kärnområden att prioriteras. Med stor sannolikhet blir jämförande studier aktuella, inte minst jämförelser med nordiska länder.

Preliminära resultat och betydelse

De preliminära svaren på frågorna ovan kan beskrivas i relation till två grova idealtyper. Det kan tänkas att det civila samhället systematiskt samlar information från många tänkbara källor och att de har väldigt goda resurser att analysera dessa. De har även resurser att själva genomföra undersökningar som de finner särskilt relevanta, och man kan kommunicera och diskutera dessa inom organisationen. Vidare finns goda funktioner för att konkretisera kunskap som genereras inom vetenskapssamhället och förmedla och den till en större allmänhet. Man lyssnar på och värderar andras information, och den information som produceras internt möts med respekt och utgör en viktig ”input” i politiska beslutsprocesser.

Det kan också tänkas att det civila samhället inte alls klarar att fylla en sådan idealtypisk roll. Information från andra samlas bara in sporadiskt och det saknas resurser att värdera eller bearbeta den. Dialogen med medlemmarna är obefintlig eller negligeras. Kunskap som man själv producerar är ofullständig och kanske tillrättalagd, mer syftande till att legitimera redan intagna ståndpunkter eller utförda i rent symboliskt syfte. Man står helt utanför det utbyte av kontakter som finns mellan vetenskap och politik, och uppfattas av båda dessa parter endast som producerer av floskler och opålitlig propaganda.

Verkligheten kommer naturligtvis att bli betydligt svårare att beskriva – och därmed även att förklara – än så här. En intressant, högst trolig mellanposition är när

det civila samhället är kluvet i många olika avseenden. Det kan gälla både kvaliteten i den egna kunskapsprocessen och dialogen med andra, men också tillgången till beslutsfattarnas öra. Variationen i alla dessa avseenden och hur de hänger samman ska då förklaras.

Projektet kommer att ge ökad kännedom om civila samhällets roll i den kunskapsgenererande processen och i det offentliga samtalet om välfärdsstatens utformning. Därmed får vi bättre grund om vi i framtiden vill förändra de institutioner som påverkar konflikt och samspel mellan det civila samhället och andra sfärer i samhället, till exempel vetenskapssamhället och partipolitiken.

Referenser

- Ahlbäck Öberg, S., & Öberg, P., 2005. ”Glorifiering av handlingskraft tystar det förnuftiga samtalet”, *Axess* (Maj 2005).
- Ahlbäck Öberg, S., & Öberg, P. 2008. ”Kunskap och politik”, *Statsvetenskaplig tidskrift*, 100 (1), 43-48.
- Albaek, E., 2004. *Eksperter kan være gode nok, men... Om fagkindskabens politiske vilkår i dansk demokrati*. Århus: Århus Universitetsforlag
- Amnå, E., 2007. ”Associational Life, Youth, and Political Capital Formation in Sweden: Historical Legacies and Contemporary Trends”, in L. Trädgårdh (ed.) *State and Civil Society in Northern Europe. The Swedish Model Reconsidered*. (New York: Berghahn Books).
- Beyers, J., Eising, R., and Maloney, W., 2008. ”Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know?”, *West European Politics*, 31 (6), 1103-1128.
- Bohman, J., 2000. *Public Deliberation: Pluralism, Complexity, and Democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Boswell, C., 2008. ”The Political functions of expert knowledge: knowledge and legitimation in European Union immigration policy”, *Journal of European Public Policy*, 15(4), 471-488.

- Boswell, C., 2009. *The Political Uses of Expert Knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdeaux, C., 2007a. "Conflict, Accommodation, and Bargaining: The Implication of Using Politically Buffered for Contentious Decision Making", *Governance*, 20(3), 279-303.
- Bourdeaux, C., 2007b. "Politics versus Professionalism: The Effect of Institutional Structure on Democratic Decision Making in a Contested Policy Area", *Journal of Public Administration Research and Theory*, advanced access published June 29, 2007.
- Brooks, S., 2007. "The Policyanalysis Profession in Canada", i Dubuzinskis, Howlett och Laycock (red), *Policyanalysis in Canada*. The State of the Art. Toronto: University of Toronto Press.
- Christiansen, P.M., Nørgaard, A.S., Rommetvedt, H., Svensson, T., Thesen, G. and Öberg, P., 2010. "Varieties of Democracy: Interest Groups and Corporatist Committees in Scandinavian Policy Making", *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 21 (1), 22-40.
- Dahl, R. A., 1989. *Democracy and its critics*. New Haven: Yale Univ. Press.
- Dahler-Larsen, P., 2000. *Den rituelle reflektion. Om evaluering i organisationer*. Odense: Odense Universitetsforlag.
- De Toqueville, A., 1864. *Democracy in America*. Cambridge: Sever and Francis.
- Edwards, B., and Foley, M. W., 1998. "Civil Society and Social Capital Beyond Putnam", *American Behavioral Scientist*, 42 (1), 124-139.
- Elkins, Z. and Simmons, B., 2005. "On Waves, Clusters, and Diffusion: A Conceptual Framework", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 598: 33-51
- Elstub, S., 2006. "Towards an Inclusive Social Policy for the UK: The Need for Democratic Deliberation in Voluntary and Community Associations", *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 17(1), 17-39.
- Elvander, N., 1968. *Intresseorganisationerna i dagens Sverige*. Lund: CWK Gleerups.
- Fischer, F., 1990. *Technocracy and the Politics of Expertise*. Newbury Park: Sage.
- Flyvbjerg, B., 1998. *Rationality & Power: Democracy in Practice*. Chicago: Chicago University Press.
- Flyvbjerg, B., 2001. *Making Social Science Matter. Why social inquiry fails and how it can succeed again*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fung, A., 2003. "Associations and Democracy: Between Theories, Hopes, and Realities", *Annual Review of Sociology*, Vol. 29, s. 515-539.
- Gaffney, J., 1991. "Political Think tanks in the UK and ministerial "cabinets" in France", *West European Politics*, 14(1), 1-17.
- Graffy, E. A., 2008. "Meeting the Challenge of Policy-Relevant Science: Bridging Theory and Practice", *Public Administration Review*, November/December, 1087-1100.
- Haas, P. M., 2004. "When does power listen to truth? A constructivist approach to the policy process", *Journal of European Public Policy*, 11(4), 569-592.
- Habermas, J., 1988. *The theory of communicative action. Vol. 1, Reason and the rationalization of society*. Cambridge: Polity Press.
- Hajer, M., 2003. "Policy without Polity? Policy-analysis and the institutional void", *Policy Sciences*, 36, 175-195.
- Heckscher, G., 1951. *Staten och organisationerna*. Andra reviderade uppl. Stockholm: Kooperativa förbundet.
- Hendriks, C. M., 2006a. "When the Forum Meets Interest Politics: Strategic Use of Public Deliberation", *Politics & Society*, vol. 34, nr 4, s. 571-602.
- Hendriks, C. M., 2006b. "Integrated Deliberation: Reconciling Civil Society's Dual Role in Deliberative Democracy", *Political Studies*, vol. 54, 486-508.
- Harcourt, A. J., & Radaelli, C. M., 1999. "Limits to EU technocratic regulation?", *European Journal*
- Harcourt, A. J., & Radaelli, C. M., 1999. "Limits to EU technocratic regulation?", *European Journal of International Relations*, 35, 107-122.
- Hermansson, J., Lund, A. Svensson T. & Öberg, P., 1999. *Avkorporatisering och lobbyism – konturerna till en ny svensk modell*. Demokratiutredningens forskarvolym XIII, SOU 1999:121.
- Hermansson, J., Svensson, T. & Öberg, P.O., 1997. "Vad blev det av den svenska korporativismen?", *Politica*, årg 29, nr 4.
- Hermansson, J., 1993. *Politik som intressekamp. Parlamentariskt beslutsfattande och organiserade intressen i Sverige*. Stockholm: Norstedts Juridik

- Jackson, A. och Baldwin, B., 2007. "Policyanalysis by the Labour Movement in a Hostile Environment", i Dubuzinskis, Howlett och Laycock (red), *Policy analysis in Canada. The State of the Art*. Toronto: University of Toronto Press.
- Lasswell, H., 1971. *A Pre-View of Policy Sciences*. New York: American Elsevier Publishing.
- Lewin, L., 1977. *Hur styrs facket? Om demokratin inom fackföreningsrörelsen*. Fackföreningsundersökningen 1. Stockholm: Norstedts.
- Lewin, L., 1992. *Sambället och de organiserade intressena*. Stockholm: Norstedts.
- Lindblom, C., & Cohen, D. K., 1979. *Usable Knowledge. Social Science and Social Problem Solving*. New Haven and London: Yale University Press.
- Lindvall, J. & Sebring, J., 2005. "Policy Reform and the Decline of Corporatism in Sweden," *West European Politics*, 28(5):1057-74.
- Lindvall, J., 2009. "The Real but Limited Influence of Expert Ideas", *World Politics* 61 (4), 703-730.
- Lowi, Theodor J. 1979. *The End of Liberalism*. New York: Norton.
- March, J. G., & Olsen, J. P., 1989. *Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics*. New York: The Free Press.
- Marier, P., 2008. "Empowering Epistemic Communities: Specialised Politicians, Policy Experts and Policy Reform", *West European Politics*, 31(3), 513-533.
- Mansbridge, J., 1999. "Everyday Talk in the Deliberative System", p. 211-239 in S. Macedo (red.), *Deliberative Politics – Contesting the Boundaries of the Political*. Oxford: Oxford University Press.
- Mansbridge, J., 1992a. "A Deliberative Theory of Interest Representation", p. 32-57 in Petracca, M. (ed), *The Politics of Interests. Interest Groups Transformed*. Boulder: Westview Press.
- Mansbridge, J., 1992b. "A Deliberative Perspective in Neocorporatism", *Politics & Society* vol. 20, nr 4, 493-505.
- Majone, G., 1997. "From the Positive to the Regulatory State: Causes and Consequences of Changes in Modes of Governance", *Journal of Public Policy*, 17(2), 139-167.
- Olson, M., 1984. *Nationers uppgång och fall – ekonomisk tillväxt, stagflation och sambällets förkalkning*. Stockholm: Ratio.
- Phillips, S. D., 2007. "Policyanalysis and the Voluntary Sector: Evolving Policy Style", in Dubuzinskis, Howlett & Laycock (eds), *Policy analysis in Canada. The State of the Art*. Toronto: University of Toronto Press.
- Quaglia, L., De Francesco, F., & Radaelli, C. M., 2008. "Committee Governance and Socialization in the European Union", *Journal of European Public Policy*, 15(1), 155-166.
- Rothstein, B., 1992. *Den korporativa staten. Intresseorganisationer och statsförvaltning i svensk politik*. Stockholm: Norstedts.
- Rousseau, J.-J., 1994 (1762). *Om sambällsfördraget eller statsrättens grunder*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Skocpol, T., 2003. *Diminished Democracy: From Membership to Management in American Civic Life*. Norman: University of Oklahoma Press.
- SOU 1985:28. *Aktivt folkestyre i kommuner och lands- ting*.
- SOU 1987:33. *Ju mer vi är tillsammans. Del 1. Betänkande från 1986 års folkerörelse utredning*.
- Svensson, T. & Öberg, P.O. (red.), 2003. *Korporatismen i det nya millenniet. Tre uppsatser om intresseorganisationernas deltagande i svensk politik*. SmiF forskningsrapport 2003:2. Uppsala: Uppsala universitet och Arbetslivsinstitutet.
- Svensson, T. & Öberg, P.O., 2002. "Labour Market Organisations' Participation in Swedish Public Policy-Making", *Scandinavian Political Studies*, vol. 25, no 4.
- Svensson, T. & Öberg, P.O., 2005. "How are Coordinated Market Economies Coordinated? Evidence from Sweden?", *West European Politics*, vol. 28, no 5, 1075-1100.
- Torgerson, D., 1986. "Between Knowledge and Politics: Three Faces of Policyanalysis". *Policy Sciences*, 19, 33-59.
- Tranvik, T. & Selle, P., 2007. "The Rise and Fall of Popular Mass Movements: Organizational Change and Globalization – the Norwegian Case." *Acta Sociologica*, 50(1):57-70.
- Weiss, C., 1989. "Congressional Committees and Users of Analysis", *Journal of Policyanalysis and Management*, 8(3), 411-433.

- Weible, C. M., 2008. "Expert-Based Information and Policy Subsystems: A Review and Synthesis", *Policy Studies Journal*, 36 (4), 615-635.
- Weible, C. M., and Sabatier, P. A., 2009. "Coalitions, Science, and Belief Change: Comparing Adversarial and Collaborative Policy Subsystems", *Policy Studies Journal*, 37 (2), 195-211.
- Wollebæk, D. och Selle, P., 2002. "Does Participation in Voluntary Associations Contribute to Social Capital? The Impact of Intensity, Scope, and Type", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 31 (1), 32-61.
- Wollebæk, D., 2008. "The Decoupling of Organizational Society: The Case of Norwegian Voluntary Organizations," *Voluntas*, 19:351-71.
- Wu, C.-L., 2008. "Government and Information: Scientific Research and Policy Agenda in Congress", *Parliamentary Affairs*, 61(2), 356-369.
- Öberg, P.O. & Svensson, T., 2002. Power, Trust and Deliberation, in *Swedish Labour Market Politics, Economic and Industrial Democracy*, vol. 23, no 4.
- Öberg, P.O., 1994. *Särintresse och allmänintresse: Korporatismens ansikten*. Uppsala: Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala, 122.
- Öberg, P.O., 2002. "Does Administrative Corporatism Promote Trust and Deliberation", *Governance. An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, vol. 15, no 4, October 2002, 455-475.
- Öberg, P.O., 2008. "Intresseorganisationen – samtalspartner eller åsiktsleverantör?", in Hermansson, Karlsson & Montgomery (eds), *Samtalets mekanismer*. Stockholm: Liber.
- Öberg, P., Svensson, T., Christiansen, P.M., Nørgaard, A.S., Rommetvedt, H. & Thesen, G., kommande.. "Disrupted Exchange and Declining Corporatism. Government Authority and Interest Group Capability in Scandinavia." I *Government & Opposition*.